

КАРАР

16.12.2019

Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының 2014 елның 8 маендагы «2014-2020 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 512 номерлы карарына үзгәрешләр керту хакында

КАРАР

№ 1846

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының 2014 елның 9 июлендәге «Алабуга муниципаль районы муниципаль программаларын эшләү, тормышка ашыру һәм нәтижелелеген баяләү тәртибен раслау турында» 765 карары нигезендә, Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының 2014 елның 8 маендагы «2014-2020 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү турында» 512 номерлы карарына түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1.1. Карар атамасын «2014-2022 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дип үзгәртәргә.

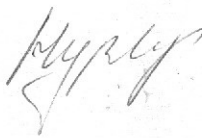
2. «2014-2022 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын кушымта итеп бирелә торган яңа редакциядә расларга (1 нче кушымта).

3. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына «2014-2022 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы чараларын гамәлгә ашыру өчен бюджет ассигнованиеләрен күздә тотуны тәкъдим итәргә.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыгарга тиеш.

5. Әлеге қарарның үтәлешен тикшереп торуны Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Г.В. Калашниковаға йөкләргә.

Житәкче

Р.М. Нуриев

Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты карарын
3 нче кушыпта
«144» 16 12 2019 ел

«2014-2022 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы чаралары

Төп исеме чара	Башкаручы	Үтәү срогы төп чаралар	Бюджет акчалары исәбеннән финанслау, мең сум									
			2014 ел	2015 ел	2016 ел	2017 ел	2018 ел	2019 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Бурыч 1. Татар халкының паритет эшчәнлегенә ярдәм итү												
Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус теле												
«2014-2020 елларга Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» «Муниципаль программасын эшләү һәм раслау»»	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2014 Ел саен	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә мэдәни чаралар алып бару һәм оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына									
Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә эш башкаруны кертү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына									
Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрендә тышкы һәм эчке визуаль мэгълүмат чараларын рэсмилэштерү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэдшният идарәсе» МКУ, ОМСУ (килешү буенча)	2014-2022 Ел саен	Хисабына предприятие									
Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрендә юл күрсәткечләрен рэсмилэштерү	Алабуга шәһәре Башкарма комитеты (килешү буенча)	2014-2022	Хисабына предприятие									
Алабуга муниципаль районында урам күрсәткечләрен ТР дәүләт телләрендә рэсмилэштерү	Алабуга шәһәре Башкарма комитеты (килешү буенча)	2014-2022	Хисабына предприятие									
Районда житештерелә торган продукция	Сәүдә	2014-2022	Предприятиегә хисабына									

белән Татарстан Республикасының дәүләт телләрендәге этикеткалар, ярлыклар, инструкциялар белән тәэмин итүдә булышлык күрсәтү	предприятиеләргә (килешү буенча)																					
Халыкка сәүдә хезмәткәрләре тарафыннан Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә хезмәт күрсәтү	Сәүдә предприятиеләре (килешү буенча)	2014-2022																				
Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә гомуммәктәп чараларын оештыру һәм үткөрү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022	Ел саен																			
Шәһәрдә урнашкан мәгариф учреждениеләрендә татар сыйныфлары ачуны оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ, мәгариф оешмалары	2014-2022	Ел саен	60,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0	0
Алабуга муниципаль районының мәгариф учреждениеләрендә дәүләт телләренен тигез хокуклы эшләвен тәэмин итү.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ, мәгариф оешмалары	2014-2022	Ел саен	60,0	5,0	10,0	10,0	10,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	3,0	3,00	
Рус мәктәпләрендә укучы татар телен һәм әдәбиятын татар төркемнәрендә укытуны тәэмин итәргә.																						
Бөтенроссия туган тел форумында катнашу.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022	Ел саен	3,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Рус теле көнен оештыру һәм үткөрү (06 июнь)	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022	Ел саен	3,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Халыкара туган тел көненә багышланган чаралар оештыру һәм үткөрү (21 февраль)	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе»	2014-2022	Ел саен	3,0	1,0	1,0	1,0	1,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	20,00	20,00	20,00

«Мәгариф», «Гәллә һәм мәктәп», «Семья и школа», «Алабуга нуры», «Новая Кама», «Ачык дәрәс», «Фән һәм мәктәп», «Наука и школа», «1 сентябрь» кушымта «Русский язык в школе», «Заманча дәрәс» газеталары-журналларына язылуны рәсмиләштерү (фәннәр буенча)	МКУ	2014-2022 Ел саен	220,0	10,0	20,0	17,5	5,0	5,0	5,0	2,00	0
Татар телендә белем бирүче этномәдәни региональ компонентлы гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы милли мәгариф учреждениеләренә белем бирү процессына даими мониторинг ясауны гамәлгә ашыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Барлығы:			349,0	17,0	32,0	29,5	17,0	17,0	17,0	25,00	23,00
Бурыч 2. Алабуга муниципаль районнда татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә белем бирүнең бөтен системасын үстерү, татар телен һәм татар телен өйрәнүгә ярдәм итү.											
Татар һәм рус телләрен укытуны укыту-методик тәэмин итү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Балалар бакчасында ана телендә тәрбия бирүне тәэмин итү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Туған телдә (татар, чуваш, мари, рус) укыту һәм тәрбияләү белән өстәмә белем бирү учреждениеләрендә түгәрәкләр, клублар оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
"Ана теле" татар телен дистанцион укыту мөһлүматы белем бирү системасы проекттын гамәлгә ашыруга ярдәм итү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Татар, рус теле буснча олимпиадалар (мәктәп һәм муниципаль турлар) оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма	2014-2022	55,0	10,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	10,00	10,00
			Республика бюджеты								
			Бюджет акчалары хисабына								
			Бюджет акчалары хисабына								
			Бюджет акчалары хисабына								

Һәм уздыру, Татар теле һәм әдәбияты буенча республика турында һәм Халыкара олимпиадада катнашуны тәэмин итү.	комитетының мөгариф идарәсе» МК	Ел саен																		
Туган телләрдә иншалар бәйгеләрен оештыру һәм үткөрү; шигырь уку конкурслары	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына																	
Татар, рус теле һәм әдәбияты укытучыларының район методик утырышларын оештыру һәм уздыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына																	
Республика фенни-гамәли конференцияләренен, педагогик укуларның муниципаль турларын оештыру һәм үткөрү (К.Насыри, А.Кәлимуллина, Ш.Мәржани, Р.Фәхредин)	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына																	
Татар, чуаш, мари халыкларының гореф-гадәгләрен өйрәнү түгәрәкләре эшен оештыру.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	5,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0
Татар теле укытучыларының «Туган тел» Бөтенроссия Мастер-класс бәйгесеенен муниципаль турын оештыру һәм уздыру; республика этабында катнашу. «Татар теле һәм әдәбияты укытучысы» бәйгесе	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	3,0	0	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	5,00	5,00	8,00
Рус, татар теле һәм әдәбияты буенча ГИА, БДИ оештыру һәм үткөрү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	10,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	0	0
Полимәдәни белем бирү системасында татар телен үстерүне тәэмин итү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөгариф	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына																	

идарәсе» МКУ	2015-2022 Ел саен	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,00	10,00
Район МБ туган тел һәм әдәбият, рус теле һәм әдәбияты кабинетларының конкурс-смотрын оештыру һәм үткәру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2015-2022 Ел саен	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,00	10,00
Районда яшәүче халыкларның милли бәйрәмнәрен, бәйгеләрен, фестивальләрен оештыру һәм үткәру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ, «УКС» МБУ, «Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Күренекле мөдәният, әдәбият һәм сәнгать эшлеклеләре белән очрашулар оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ, МБУ «УКС» АМР	2014-2022 Ел саен	10,0	4,1	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	3,00
Язучыларның юбилей даталарына багышланган китап күргәзмәләре, әдәби-тематик кичеләр, әнгәмәләр, күзәтүләр оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ, МБ	Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Клубларны оештыру һәм аларның эше	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ, МБ	Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Татар теле һәм әдәбияты, рус теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле кадрлар әзерләүгә ярдәм итү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Милли гомуми белем учреждениеләре педагогик кадрларын әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								

Республика бюджеты										
Дәүләт телләрен заманча жиһазлар, иллюстратив материаллар һәм яна буын күрсәтмә эсбаплары белән өйрәнү кабинетларының укыту-матди базасын ныгытуда булышлык күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	10,0	3,0	3,0	3,0	4,0	4,0	3,00	3,00
Туған телебездә (татар, рус) эш тәҗрибәсен тарату, район укытучыларының иң яхшы дәрәс эшкәртмәләре жьенгыгын, чараларын бастырып чыгару.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	10,0	2,0	2,0	2,0	11,0	11,0	10,00	12,00
Уку елы нәтиҗәләре буенча (республика олимпиадалары, конкурслар, фестивальләр, призерларын әзерләү нәтиҗәләре буенча) татар теле һәм әдәбияты укытучыларын бүләкләү Яшьләр фестивале, район башлыгы Гранты	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	50,0	10,0	10,0	10,0	15,0	15,0	15,00	15,00
Уку елы йомгалары буенча туган телдә белем бирүче милли мәгариф учреждениеләре, этномәдәни компонентлы гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы сәләтле укыучыларны бүләкләү. Район башлыгы грантын тормышка ашыру.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	5,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,00	2,00
Уңайлы тел һәм мәдәни белем бирү мохите булдыру: - «Мин татарча сөйләшәм» республика конкурсының район турында оештыру һәм үткөрү, республика турында катнашу.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	5,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,00	2,00
Мәдәният өлкәсендә тел һәм мәдәни мохит булдыру һәм үстерү: Ике дәүләт телендә сайтлар эйпләү.	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына							
Массакүләм мәгълүмат чаралары аша	«Новая Кама», «Алабуга газетасы»	2014-2022 ел саен	Бюджет акчалары хисабына							

Барлыгы:	идарәсе» МКУ	2014-2022	179,0	50,1	58,0	58,0	75,0	75,0	75,0	62	64
3 бұрыч. Алабуга муниципаль районында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм методик яктан алып бару											
Татар һәм рус теле укытучыларының фәнни-гамәли конференцияләрен, семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм уздыру, региональ киңәшмәләрдә катнашу	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	10,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	5,00	5,00
4 бұрыч. Алабуга муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү											
Республика бюджеты											
Ел саен мәктәп китапханәләре фондларын милли һәм туган якны өйрәнү элэбияты һәм вакытлы басмалар, шул исәптән Татарстан Республикасы халыклары телләрендә туллау;	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	20,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0	0
Татарстан Республикасы халыклары вәкилләренә тулланып яши торган урыннарда язмалар белән тәэмин итү жирле халыкның туган телендәге күрсәткечләр, элмә такталары.	АМР Башкарма комитеты	2014-2022 Ел саен	5,0	0	0	3,0	1,0	1,0	1,0	0	0
Алабуга муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренә телләр һәм элэбият декадасын үткөрү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	25,0	3,0	3,0	0	0	0	0	0	0
Туган тел укытучыларының семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткөрү, региональ киңәшмәләрдә катнашу	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Туган тел укытучыларының квалификациясен күтөрү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Бюджет акчалары хисабына											

Барлығы:			50,0	6,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	5,00	5,00
5 бурыч. Алабуга муниципаль районында социаль статусын күтәру һәм дәүләт телләрен һәм башка телләрен популярлаштыру											
Республика бюджеты											
Дәрәсләкләр, методик кулланмалар, аудио-һәм видеоматериаллар, татар телендә сәнгать әдәбияты белән тәэмин итүдә булышлык күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен									
Татар теле һәм әдәбияты көннәрен үткәрудә ярдәм итү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	5,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	-3,00	3,00
Мәктәп музейларын булдыруда, милли мәдәниятне, гореф-гадәтләргә һәм саклап калуға үзара ярдәм күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Фестивальләр, конкурслар үткәру, укытучылар һәм укучылар төркемнәре белән алмашу, ачык дәрәсләр һәм чаралар күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 ел саен	5,0	0	0	0	2,0	2,0	2,0	2,0	5,00
Делегацияләргә кабул итү, оештыру	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	10,0	2,0	2,0	0	0	0	0	0	0
рф төбәкләре укытучылары һәм укучылары өчен экскурсияләр	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Беркетелгән регион вәкилләре белән семинар-киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, конференцияләр	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мөғариф идарәсе» МКУ	2014-2022 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына								
Барлығы:			20,0	3,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	8,00	8,00
6 бурыч. Алабуга муниципаль районындагы этноязык ситуациясенә һәм Программаны тормышка ашыруның барышына Мониторинг һәм анализ ясау											

Алабуга муниципаль районы
Башкарма комитет карарына
кушымта

16.12 2019 № 1846

**«2014-2022 елларга Алабуга муниципаль районында
Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка
телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль
программасы**

Программа паспорты	Алабуга муниципаль районының «2014-2021 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа).
Программаның заказчысы-координаторы	Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы (киләшү буенча), «Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ
Төп эшләнмэләр-чики программасы	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ
Программаның максаты	Алабуга муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
Программаның Бурычлары	Татарстан Республикасында тел сәясәтен норматив хокукый тәэмин итүне камилләштерү; Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларақ татар һәм рус телләрен тигез яшәешенә ярдәм итү; Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен укытуның һәм укытуның бербөтен системасын үстерү; Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренен телләрен саклау һәм үстерү; Татарстан Республикасында дәүләт һәм башка телләренен социаль статусын күтәрү һәм аларны популярлаштыру; Татарстан Республикасында этнотел ситуациясе мониторингы
Программаны тормышка ашыру сроклары һәм этаплары	2014-2022 еллар
Еллар буенча бүлеп финанслау күләме	Программаны финанслауның гомуми күләме Алабуга муниципаль районы бюджеты хисабына 1384,1 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2014 елда-608,0 мең сум, 2015 елда-76,1 мең сум, 2016 елда-100,0 мең сум, 2017 елда-100,0 мең сум, 2018 елда-100,0 мең сум, 2019 елда-100,0 мең сум, 2020 елда-100,0 мең сум. 2021 елда-100,0 мең сум 2022 елда-100,0 мең сум
Программаның көтелгән ахыргы нәтижеләре (программа нәтижеләрен бәяләү индикаторлары)	2022 елга: Татарстан Республикасы Дәүләт телләрендәге аудиовизуаль мәгълүматның муниципаль идарә, мәгълүмат коммуникацияләре һәм хезмәтләр өлкәсендә чагыштырмасы 50 процентка /50 процентка житәчәк; мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында татар милләтендәге балаларны ана телендә укыту һәм тәрбияләү өлеше 20,4 процент дәрәжәсендә сакланачак; гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтендәге балаларны татар телендә укытуга жәлеп итү өлеше 30,79 процент дәрәжәсендә сакланачак; гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтендәге балаларны рус телендә укытуга жәлеп итү өлеше 100 процент дәрәжәсендә сакланачак.

1. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми тасвирнамәсе, программа аларны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Әлеге Программа Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәгә 1807-1 номерлы, 2005 елның 1 июндәгә 53-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Законы, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 1 декабрдәгә 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт стратегиясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 08 июлдәгә 1560-ХII номерлы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленән файдалану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлдәгә ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәт концепциясе «2004-2013 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» 2004 елның 11 октябрдәгә 52-ТРЗ номерлы ТР Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 25 октябрдәгә 794 номерлы «2014 - 2022 елларга Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка законнарын саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 794 номерлы карары нигезендә эшләнгән.

Милли мәгариф һәр халыкның милли яңарышында мөһим фактор булып тора. Бары тик мәктәп кенә милли мәдәниятнең давамчанлыгын тәмин итә, аның казанышларын һәр кешенә байлыгы итә, туган халыкның үзенчәлекле традицияләрен давам итүче һәм йөртүче, шулай ук гомумкешелек мәдәни - әхлакый кыйммәтләре буларак иҗат шәхесен формалаштыра. Алабуга районында тел өлкәсендә шәхеснең конституцион хокукларын тормышка ашыру өчен шартлар үтәлә. Укучыларны үз туган телләрендә укыту һәм тәрбияләү өчен кирәкле шартлар тудырылган. Ике дәүләт теленә конституция статусына карата ихтирамлы мөнәсәбәт максатчан тәрбияләнә.

Алабуга районында түбәндәгә милләт вәкилләре тату һәм тыныч яшиләр: руслар-51,7% татарлар-42,6% чуашлар -1,0 % башка халыклар-3,7%

2016-2017 уку елында Татарстан Республикасының Алабуга муниципаль районында 23 гомуми белем бирү оешмасы эшли, аларда 8842 бала белем ала. Шуларның 1 - башлангыч; 3 – төп; 19-урта мәктәп. Районда 4 татар мәктәбе һәм 19 рус-татар мәктәбе бар, аларда 8842 бала белем ала (шуларның 2465-татар милләтенән). Татар балаларын туган телдә укыту район буенча 31,79 % тәшкил итә.

Район территориясендә татар теле татар милли мәдәниятен үстерүгә ярдәм итә. Татар теле район территориясендә татар милли мәдәниятен үстерүгә ярдәм итә.

Уку процессын компьютерлаштыру татар теле курсының иң катлаулы бүлекләрен өйрәнү өчен компьютер программаларын кертүне таләп итә.

Хәзерге шартларда татар теле һәм әдәбияты укытучыларының квалификациясен күтәрү, методик осталыгын арттыру роле үсә. Ул укытучы, укучыларның югары сөйләм культурасын тәэмин итәргә тиеш һәм ахыр чиктә халыкның сөйләм культурасы дәрәжәсендә чагылыш табарга тиеш. Республика халкының мәдәни-тел хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру нигезләрен гамәлдәге законнар базасы салды. Шул ук вакытта тел өлкәсендә норматив хокукый жайга салуның федераль, региональ һәм муниципаль дәрәжәләрен синхронлаштыру, куллану хокукын мониторинглау һәм методология эшләү, шулай ук әлеге эшчәнлекне координацияләүче оештыру инфраструктурасын камилләштерү зарурлыгы да бар.

Телләр үсешенә мәгълүмати киңлек зур йогынты ясый. Соңгы вакытта телләрнең лексик күләменен кимүе, орфографик, пунктуацион һәм стилистик хаталарның артуы күзәтелә, шул исәптән массакуләм мәгълүмат чараларында да. Яшьләрнең теле чит ил алынмалары, жаргонизм, вульгаризм һәм компьютер лексикасы чыгымнары белән алыштырылган. Ижтимагый оешмаларның актив катнашуында дәүләт, ведомство һәм муниципаль хакимиятнең барлык дәрәжәләрендә телләрне яклау механизмын эшләү зарур.

Әлеге юнәлештә эшчәнлекнең әйдәп баручы ролен мәгариф оешмалары уйный. Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләрен өйрәнү һәм туган телләрендә белем бирүне үстерү тәэмин ителә. Укыту методикаларын камилләштерү мөһим бурыч булып тора.

Татар халкының үсеш тарихы аның территориаль дисперслыгын тәэмин итә. Глобальләшү шартларында татарларның Россиядәге һәм бөтен дөньядагы мәдәни ассимиляциясе процесслары көчәя, татар теле берсүзсез трансляцияләүче милли үзенчәлекләр һәм гасырлар традицияләре югала. Туган телен белгән татарлар саны кимү тенденциясе саклана. Татар телен белү дәрәжәсенен кимүе белән беррәттән, татар телен куллану сферасының кыскаруы күзәтелә, шул исәптән халыкның эштә һәм көнкүрештә аралашуы да, кимү күзәтелә. Бу процесслар татар телендә белем бирүче мәктәпләр саны кимү, татарлар күпләп яши торган регионнарда югары белем бирүче мәгариф оешмалары каршында татар бүлекчәләре челтәре кыскару, татар телендә белем бирү системасының тулы кыйммәтле эшләве өчен, беренче чиратта, Татарстан Республикасынан читтә сәяс-хокукый һәм институциональ мөмкинлекләрне югалту белән озатыла. Татар халкы тарафыннан туган телне һәм этник мәдәниятне югалту куркынычы татар телен, әдәбиятын һәм мәдәниятне саклау, үстерү һәм тарату проблемасының актуальлеген арттыра. Әлеге Программа, барлык өлкәләргә һәм проблемаларны колачлау бөтенлеген, кабул ителә торган чараларның нәтижәлелеген һәм Программаның телләрнең тормыш сәләтенә бәйле барлык төп факторларга тәэсирен тәэмин итәргә тиешле яңа төп принциплардан файдаланып, алдагы программаларны гамәлгә ашыру тәҗрибәсен анализлау нигезендә эшләнган.

II. Төп максат, бурычлар һәм бурычларны үтәү максатына ирешү һәм хәл итү күрсәткечләре (индикаторлар), төп көтелгән ахыргы нәтижәләргә тасвирлау

Программаны гамәлгә ашыру программалары, сроклары һәм этаплары.
Программа Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм Татарстан

Республикасында башка телләр өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принциплары нигезендә эшләнде, алар телләрнең үсеше һәм гармонияле үзара хезмәттәшлеген, республикада яшәүче халыклар вәкилләренең милли-тел мәнфәгатьләренең тотрыклы балансын саклауны күздә тотта. Программаның максаты - Алабуга муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрне, шулай ук республикадан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны гамәлгә ашыруны күздә тотта:

Татарстан Республикасында тел сәясәтен норматив хокукый тәмин итүне камилләштерү;

Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең тигез яшәешенә ярдәм итү;

Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен укытуның һәм укытуның бербөтен системасын үстерү;

Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең телләрен саклау һәм үстерү;

Татарстан Республикасында дәүләт һәм башка телләрнең социаль статусын күтәрү һәм аларны популярлаштыру;

Татарстан Республикасында этно-тел ситуациясе мониторингы.

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт стратегиясенең максатларына һәм бурычларына Россия Федерациясе халыклары телләрен һәм мәдәниятләрен саклау һәм үстерү, аларның рухи бергәлеген ныгыту, милли азчылыкларның хокукларын тәмин итү, Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең этномәдәни үзенчәлекләрен саклау, гомумдәүләт мәнфәгатьләрен һәм Россия халыклары мәнфәгатьләрен берләштерү, чит илләрдә яшәүче ватандашларга ярдәм итү, аларның Россия һәм Татарстан Республикасы белән элемтәләрен үстерүгә ярдәм итү, шулай ук мәгариф өлкәсендә инновацияләрне стимуллаштыру, талантлы яшьләргә ярдәм итү, иң яхшы укытучыларны һәм укучыларны бүләкләү, заманча белем бирү технологияләрен гамәлгә кертү өлешендә Россия Федерациясенең «Мәгариф» өстенлекле милли проектының максатларына һәм бурычларына ярдәм итү.

Программаның чаралары Татарстан Республикасында телләрне саклауның һәм үстерүнең Программаның бурычлары нигезендә барлык төп аспектларын да үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1. Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез яшәешенә ярдәм итү.
2. Алабуга муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнүнең һәм укытуның үсеше; татар телен өйрәнүгә һәм татар телендә укытуга ярдәм итү.
3. Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм методик яктан тәмин итү.
4. Алабуга муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен

саклау һәм үстерү.

5. Социаль статусны арттыру һәм Алабуга муниципаль районында дәүләт һәм башка телләрне популярлаштыру.

6. Алабуга муниципаль районындагы этнотел ситуациясенә мониторинг һәм анализ һәм Программаны гамәлгә ашыру барышына.

7. Программаны гамәлгә ашыру срогы - 2014-2022 еллар.

Бурычлар буенча Программаны ресурслар белән тәэмин итү күләме аңа 1 нче кушымтада бирелгән.

Программаның максаты һәм бурычлары, нәтижеләрен бәяләү индикаторлары һәм чараларны финанслау аңа карата 2 нче кушымтада бирелгән.

III. Программаны ресурслар белән тәэмин итү нигезләү

Программаны финанслауның гомуми күләме Алабуга муниципаль районы бюджеты хисабына 1 284,1 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

2014 елда-608,0 мең сум,

2015 елда-76,1 мең сум,

2016 елда-100,0 мең сум,

2017 елда-100,0 мең сум,

2018 елда-100,0 мең сум,

2019 елда-100,0 мең сум,

2020 елда-100,0 мең сум,

2021 елда-100,0 мең сум,

2022 елда-100,0 мең сум,

Аерым чараларны бердәм максат һәм бурычларны берләштерүче Комплекслы проект алымы (аларны килештерелгән һәм килешенгән вакытта) чараларны рациональ куллануны һәм уңай нәтижеләргә ирешүне тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

IV. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында аның заказчысы төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген, чараларны тормышка ашыру барышын һәм Программаны үтәүчеләрнең акчаларын нәтижелә куллануны тәэмин итә.

Программаны башкаручылар Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетына хисап чорыннан соң килүче айның квартал саен, 25 числосына кадәр, хисап чорыннан соң килүче елның 1 мартына кадәр аның үтәлеше турында мәгълүмат бирә.

V. Программаның социаль-иқтисади нәтижеләлеге тасвирламасы

Программаның нәтижеләлеге билгеләнгән срокларда чараларның үтәлеш дәрәжәсе буенча бәяләнә. Программаның нәтижеләлеген бәяләү өчен Татарстан Республикасында этносоциологик тикшеренүләр нәтижеләре, шулай ук министрлыкларның һәм ведомстволарның агымдагы хисаплары материаллары, Татарстан Республикасы буенча Дәүләт статистикасы федераль хезмәте (Татарстанстат) территорияль органы материаллары кулланыла.

Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәсе-белем бирү дәрәжәсен, этноязык компетенциясен арттыру, телләр эшләү өлкәсен киңәйтү, халыкара, милли һәм төбәк дәрәжәсендә мәгълүмат алмашу системаларында телләрне куллану мөмкинлекләрен киңәйтү исәбенә фәнни-техник һәм мәдәни үсешне

активлаштыру, тел компетенцияләренең ролен, квалификациясен, мәгариф, хезмәт күрсәтү өлкәсе хезмәткәрләренең һөнәри осталыгын арттыру, мәдәни һәм этноязык төрлелеген саклау, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру.

Программа Татарстан Республикасы дәүләт телләренең сәяси, икътисадый, социаль һәм этномәдәни өлкәләрдә һәм мәгълүмат киңлегендә, шулай ук Татарстан Республикасы Мәгариф һәм республика чигеннән тыш татар теле системасында, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклап калу һәм үстерү, Татарстан Республикасында дәүләт телләренең һәм башка телләренең социаль статусын һәм абруен күтәрү, Татарстан Республикасында татар һәм рус телләренең функциональ потенциалын үстерү өчен нәтижәле фәнни эшләнмәләргә гамәлгә кертүне күздә тоту.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру рухи байлыкны арттыруга; Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телен, әдәбиятын һәм мәдәниятен популярлаштыручы агарту чараларының халык өчен үтемле булуына; Татарстан Республикасы дәүләт телләренең функциональлеген арттыруга; башкаручыларның эшен координацияләргә һәм оптимальләштерергә, программаны гамәлгә ашыруның фәнни һәм эксперт-аналитик базасын көчәйтүгә, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен һәм телләрен куллану өлкәсендә норматив хокукый документларны камилләштерүгә ярдәм итәчәк.

Рухи һәм интеллектуаль өлкә үсешенә бәйле программаның үзенчәлеген исәпкә алып, икътисади нәтижәне билгеләү күздә тотылмый.

Программа чараларын гамәлгә ашыруның кичектерелгән икътисади нәтижәсе Татарстан Республикасының уңай имиджын формалаштыру, мәдәниятара диалог үсеше, Татарстан Республикасы халыклары арасында толерантлык һәм үзара аңлашу нәтижәсендә күзәтелергә мөмкин.

Программа социаль һәм мәдәни өлкәләрдә озак сроклы үсеш нәтижәләрен тәмин итүче механизмнар һәм чаралар системасын булдыруга исәпләнгән. Нәтижәләре, мондый төрдәге түгел поддаются гадәти статистик үлчәү һәм мөмкин түгел выражены бу бәяләү.

Программа чараларын гамәлгә ашыру төрле типтагы һәм дәрәжәдәге мәгариф оешмаларының белем бирү һәм тәрбия эшчәнлеген үстерергә, педагогның социаль статусын күтәрергә, мәгариф системасын һәм хезмәт күрсәтү өлкәсен халыкның этно-телле ихтыяжларына якынайтырга, халыкның туган телләргә өйрәнү һәм үстерүдә конституциячел хокукларын яклауга ярдәм итәчәк, Татарстан Республикасының тел законнарын гамәлгә ашыру чараларын координацияли һәм оптимальләштерәчәк.